

A FELVIDÉK ÉRTÉKE

Fzelőtt húsz évvel rombolták szét Magyarországot. Először a lelkeket. Megszűnt a bizalom és a hit egymásban és a nemzet vezetőiben. Ezt követte az ország szétesése. A mesebeli példa itt is valóra vált. Egyébként könnyű a nyilat széttörni, de ha egy egész nyalábbal van belőle, akkor szinte lehetetlenség. Egységben az erő. Régi nóta ez! Olyan nóta, amelyet mi magyarok ritkán énekelünk. Pedig a most visszaszerzett szép Felvidéket csak úgy tudjuk megtartani, ha mindig azt énekeljük, ha sohasem feledjük, hogy csak egységes, erős népi öntudattal örködhethünk és dolgozhatunk az eljövendő Nagymagyarországon.

Olyan ez a Felföld, mint egy óriási diadalív, amelynek egyik szára a Dunántúlon, a másik pedig Erdélyen nyugszik. Patakok, folyók erezésétől csillogó, erdők, talajhullámok domborműveivel ékes diadalív, s alatta folyik a két legnagyobb magyar folyó: a Duna és a Tisza, melyeknek hordaléka alkotja Magyarország egyik legnagyobb kincseit: az Alföldet.

Fent a magas északon a hegyvidék ontja kincseit. A Föld ölében teremnek az ércek, ott terem a kő. A hegyek közt folynak a patakok, ott születik az energia. Ott nőnek az erdők és ott terem a mélységben a szén. A diadalív alatt, a sík rónán terem az acélos búza, rőt-arany kukorica. Mindaz a gazdagság, amely szükséges ahhoz, hogy fönt, északon a természet gazdagságát kiaknázhassák és hasznosíthassák. Két különböző terület, amely egymást kiegészíti; egyik a másik híján csonka.

Mindig hivatkozunk arra, hogy Magyarország földrajzi egység, hogy szétszakíthatatlanul egynek teremtette az Úristen alkotó keze, amikor a Kárpátok óriási redőzetét felgyúrta a Föld remegő felületén. Körülölelte vele a Nagy-Alföld rónaságát és mint hogyha a folyókkal mutatta volna az összetartozást, minden folyó, akár északról, akár délről, nyugatról vagy keletről jött, ebbe a rónaságba torkollott. Alig van ez alól kivétel. Északon csak a Poprád és a Dunajec sellős medre tudta átfűrészelni meredek szurdokokkal ezt a hatalmas gátat. Délen az Olt fut el tőlünk, de a többi folyó, a Vág, a Nyitra, a Garam, az Ipoly, a Sajó, a Hernád, a Tarcál, a Tapolca, az Ondava, a Laborc, az Ung, a Latorca, a Borsava, Nagygág, a Talabor és a Tarac, mind fent fakadnak, a hegyek ormához közeli forrásokban. Összegyűjtik a hegyek vizét, hogy öntözhessék vele a nagy magyar rónát.

Favágó tót testvéreink gyűjtögették a faedényeket, hogy lassan-lassan hozzák az Alföldre — ebben a víz segítette őket —, de csak azért, hogy megint zsákokban vigyék cserébe az Alföld áldását, a búzát és a kukoricát, amelynek természetes határait már próbálták megbontani, de tartósan sohasem sikerült.

Néha Magyarország fellegvára, Erdély adott menedéket, néha a Felvidék. Az a Felvidék, amelynek hegységei gyönyörű régi kultú-

rát tudtak megőrizni. Ez a kultúra véreink áldozatos hazavédelmén épült fel; pedig a haza védelme valamikor a tatárjárás idején elpusztította a szepesi kopjások, az északi székelyek falvait. Ilyenkor látjuk csak, hogy mennyit vesztettünk! Mennyi magyar telepes, mennyi magyar falu tűnt el ott északon! Annyira eltűntek, hogy csak régi, sárgult okleveleken maradt meg a nyomuk. A szepesi szászoknál, de akárhányszor szlovák testvéreinknél egész falvak családnevei magyar származásúak és magyarul hangzanak.

A magyar föld északi hegy-erődövének több erős fala van, de talán a leghatalmasabb bástya e falak közt a Magas-Tátra a maga csillogó tengerszemeivel és világhíres fürdőivel. Árnyékában húzódik meg a Szepesség, s ettől délre terülnek el a Magyar Medencét közvetlenül határoló Északkeleti és Északnyugati Kárpátok és Középhegységek vonulatai. Talán fölösleges a hegységeket felsorolni, hiszen minden térképen megtalálhatók és a sok név unalmassá is válnék.

Inkább talán a gazdasági kincsek érdekelnek itt bennünket különösen. Elégé fájdalmas, hogy a Felvidéket tulajdonképpen nem kaptuk vissza. Csak egy kis sávot nyertünk vissza belőle, a többi megmaradt Szlovákiának. Az ottlakó négymillió emberből három a határon túl maradt és csak körülbelül egymillió tért vissza, azaz pontosabban 1,064.000 lélek, amelyből körülbelül 600.000 az ősfoglalkozású. Nem sokat különbözik tehát a mi lakosságunktól. Ez még mindig nem mezőgazdasági életben szegény hegyvidék, hanem közvetlenül csatlakozik a magyar mezőgazdasághoz.

Mezőgazdasági termelésünk tehát megnövekedett. Ez az első tény, amelyet mindjárt éreztünk. Búza- és rozsfeslelegünk erőteljesen megnövekedett. Hogy mekkora ez a növekedés, azt e pillanatban pontosan megállapítani nem lehet. Megközelítő becslések szerint az ország búza-vetésterülete a visszacsatolás folytán 13·5%-kal, a rozsé 16%-kal, az árpáé 23%-kal, a zabé 22%-kal, a kukoricáé 55%-kal, a burgonyáé 19%-kal, a cukorrépáé pedig körülbelül 50%-kal növekedett.

Mindebből világosan kitetszik, hogy a várható termékek mindegyikét nagyobbak, mint a visszacsatolt területek lakosságának a szükséglete, tehát termésfelesleggel kell számolnunk.

A gazdasági termőterületeknél külön ki kell emelni a kitűnő sörárpaterületek visszacsatolását. Ezek az amúgy is világhírű magyar malátakivitel minőségének további javítására is új lehetőségeket nyitnak.

A burgonyaterület növekedése a takarmányozásnál és ipari célokra is számításba jön. Így tehát állatállományunk nagyobbodására is gondolni kell. A cukorrépaterek visszacsatolásának kedvező hatását pedig máris érezzük. Nemcsak cukorrépatermő területek kerültek vissza, hanem visszacsatolták a Kis-Alföld cukorgyárait is, úgyhogy a többletrépatermés feldolgozása biztosítva van. Természetesen igyekeznünk kell, hogy ez a rendkívül fontos népi élelmiszeri cikk csakugyan a néphez is jusson és bölcs volt a kormánynak az az intézkedése, hogy elsősorban a cukor árát igyekezett csökkenteni s egyensúlyba hozta egyrészt a külföldi árakkal, másrészt a belső vétellehetőségekkel.

Különösen fontos még a mi népünk számára az állatállomány kérdése. A Felvidék magasabb tájain, főképp a háborút megelőzően igen kiterjedt — mondjuk — „alpesi“ állattenyésztést folytattak. A lipicai lovak, a lengyel sertések, jól tejelő borzderes tehenek, ugyancsak kitűnően tejelő birkák látták el a Felvidék szükségletét. Azonban az alpesi legelőkön való állattenyésztés határozottan hanyatlásnak indult és mi tulajdonképpen egy átmeneti tájat vettünk át, amelyen az állattenyésztés nincs megfelelő magaslaton. A megszállás két évtizede alatt nem törődtek eléggé a szakszerű állattenyésztéssel, a vér felfrissítésével. Különösen a sertés- és juhállomány romlott le tenyésztési szempontból.

Ami azonban a legfontosabbnak látszik és ami után a magyar ember leginkább vágyik, az az erdőterület. Ahogy madár a párja után, úgy vágyik az Alföld a hegyvidék erdőkincsei után. Az újonnan visszacsatolt terület erdőségei 23,5%-kal növelik a csonka ország jelenlegi erdőségeinek területét. Sajnos, nagyon kevés benne a fenyőfa. Tűzifabehozatalunk csökken, de épületfahiányunk talán még növekszik is a visszacsatolt területek nagy szüksége folytán.

Még nem tudjuk biztosan, hogy a visszacsatolt részekben bányászati kincsekből mennyit kapunk. Itt egy-két kilométernyi távolság sokszor rengeteget jelent, hiszen a határvonal nagyon gyakran átszeli a természeti kincsek telephelyeit. Így a Kassa mögötti Rozsnyó, Gömörirákos, Jolsva vas- és magnezittelepei a magyar nemzetgazdaság szempontjából rendkívül fontosak, hiszen vasércünk a kis Rudabányától eltekintve úgyszólván nem is volt. Ezek a bányák nehéziparunk számára óriási haladást jelentenek. Aranyida pedig a maga antimón-, ezüstabányájával ugyancsak nagyon értékes. Megkaptuk még a csákányházai szénbányát, a salgótarján-füleki vonalon. Kaptunk tűzálló agyagot, kaolint is.

Turisztikai szempontból nagyon fontos, hogy végre a világhírű aggteleki cseppkőbarlang is teljes egészében újból a mienk.

A magyar állam feladata, hogy itt is, mint az állattenyésztésnél, az elhanyagolt vidékeket felkarolja és kutatásaival fejlessze. Sajnos, sőt nem kaptunk, de remélhetőleg Beregszász és Munkács környékén, ahol számos sós forrás van, sikerül sót nyernünk. A fejlődő kutatás valószínűleg a Gömör-Szepesi Érchegység déli részén majd komoly ércmennyiséget is találhat. A magyar közönségnek minden erejével azon kell lennie, hogy támogassa ezeket a kutatómunkákat, hogy a visszacsatolt területek ne csak termelő és egyenlő mértékben fogyasztó területek legyenek, hanem adjanak is nekünk valamit.

A Felvidék ipara sem volt fejlett, ami természetes. A csehek a maguk iparosodása következtében a Felvidék iparát visszafejlesztették. Szinte nap-nap után olvashattuk azt, hogy a gyárak megszüntetik a munkát, a munkások százai kenyér nélkül maradnak és a magyar vállalkozásokat éppúgy, mint a szepesi szászokét, rendszeresen tönkreteszik. Amely gyárak még működtek, azok nagyobbára szlovák területen maradtak. A visszakapott gyárak főképpen mezőgazdasági jellegűek: cukorgyárak, szeszgyárak, malmok stb. Kassán aszfaltipari vállalat van, továbbá magnezitgyárak, sör-, maláta-, műtrágya-, kénsavgyár, pótkávégyár és papírfeldolgozó üzem. Losoncon

redőnygyár, bútorgyár és samottéglagyár van; legfontosabb ipari üzeme egy kétszáz munkást foglalkoztató kender- és jutagyár. Rozsnyón gőzfűrészgyár dolgozik. Különben ez a város a Felvidék bányaközpontja volt. Munkácson maradt néhány bútorüzem, két papírüzem, kalapgyár és ásványolaj-finomítógyár.

Aránylag nagyon kevés ez. Nagyon kevés munkást foglalkoztat és nagyon keveset termel. Bátran mondhatjuk azt, hogy a Felvidék ipari szempontból erősen rászorul a régi magyar gyárpar termékeire.

Rá kell világítanunk arra is, hogy a magyar területek visszacsatolásával Csehszlovákia helyzete súlyosan romlott. Amikor még csak a német területek visszacsatolásáról volt szó, akkor Csehországban az összes gazdasági szaklapok azt írták, hogy a németlakta iparvidék elcsatolásával (ezen a vidéken csak igen csekély mezőgazdasági termelés folyt) Csehszlovákia minden külföldi segítség nélkül élelmezheti magát éppen a magyarlakta területek terméséből. Most azonban, hogy a színmagyar területek is visszacsatolódtak, s a Felvidék körülbelül ötmillió mázsa búza- és rozstermése hozzánk került, Csehország nem tudja a Felvidéket kenyérmagvakkal ellátni. A szlovák és ruszin jellegű vármegyéknek óriási kenyérmagbehozatalra van szükségük. A szlovák és kárpátorosz területek szükséglete kereken kb. másfélmillió mázsa búza és rozs évente. Ezt vesztette el most Csehszlovákia. Nekünk könnyebb a helyzetünk. Mi eladhatjuk nekik ezt a mennyiséget. De mit adhatnak érte cserébe? Legfeljebb fát és igen csekély mértékben érceket. Más országoknak, mint például Romániának vagy Lengyelországnak, ezekre a termékekre semmi szükségük nincs.

Mind súlyosabban tűnik elő tehát az a megdönthetetlen tétel, hogy a Kárpátok medencéje egy földrajzi egység, amelyen belül a népek egymásra szorultak és csak egymással testvéri közösségben élhetnek boldogan. Nem beszélünk és nem is akarunk beszélni az úthálózatról, amely éppúgy változatlanul ideköti ezeket az ország-részeket, mint a folyók folyása.

Igaz, rendkívül sok és nehéz munkát igényel az összehangolás. Húszévi idegen uralom nem múlt el nyom nélkül. Nyomot hagyott különösen a gazdasági életben. Az anyagi élet formái mások és a visszacsatolás áldozatot is kíván mindkét féltől. Tévednek azok, akik azt gondolják, hogy csak a visszacsatolt területek lakossága hoz gazdasági áldozatot. Áldozatot hozunk mindnyájan, ahogy áldozatot hozott Magyarország éveken keresztül azért, hogy küzdhessen a megszállott területek népének jogaiért és azokért a lehetőségekért, amelyek valamikor meg fogják nagyobbítani az országot.

Húsz évvel ezelőtt a Népszövetség és az antanthatalmak mint örömszülők, dús pénzbeli hozománnyal bocsátották útnak Csehszlovákiát. Az állam újonnan berendezkedhetett. Vadonatúj palotákat és lakásokat építettek, felszerelve a modern kor minden vívmányával. A rejtett világítástól a mosogatógépekig, a kombinált bútoroktól a sülyesztett fürdőszobákig, a folyó hideg-meleg víz és minden kényelem megvolt bennük. De a magyar lakosság egyben súlyos hiányt szenvedett. *Nem használhatta a fölépcsőt, csak a cselédlépcsőt.* A díszbejárat a cseheké volt. És még valamit: bért fizetett. Saját

nemzeti voltának részeit kellett bérben föláldoznia. Mindig többet és többet. A lényegből és a jobból egyaránt.

Az anyaország pedig egy régi kúriában él, amelyben ezeréves antik bútorok, kincsek vannak; nélkülük nem tökéletes a fejlett kultúrájú lakás. De vannak benne rozoga bútorok is. Talán nincs még „modernizálva“ és minden sarkában-zugában átalakítva. Majd ez is meglesz! De kár volna ezekkel a reformokkal, átalakításokkal úgy sietni, hogy a rozszant bútorokkal együtt kihajítsuk a rendkívül értékes, pótolhatatlan ősi kincseket is.

Ezért legyünk türelemmel és bizalommal! Ha egy év előtt a visszacsatolt területek magyarságához kérdést intéztünk volna, hogy mit hajlandó áldozni: 40%-kal kevesebb fizetést, 50%-kal drágább iparcikkeket, talán véráldozatot is? — bizonyos vagyok benne, hogy igen-igen sokat lettek volna hajlandók áldozni.

S ma, amikor vállt vállnak vetve fogunk munkához, valamenyien tudjuk: minden áldozatot megér a visszacsatolt területek magyarságának az, hogy újból úr lehet a régi portán, szabadon járhat-kelhet, ahogy neki tetszik, karöltve a régi testvérekkel.

Milleker Rezső

